

אבל אם שתי המחשבות היו בעבודה אחת, אפילו קדמה מחשבת הזמן, דברי הכל עירוב מחשבות הוי. ואין כאן פיגול, כיון שלא היתה העבודה במחשבת פיגול בלבד.⁽²¹⁾

ורבי יוחנן אמר, אף בעבודה אחת מחלוקת. ואם קדמה מחשבת הזמן למחשבת המקום סובר רבי יהודה "תפוס לשון ראשון" והוקבע בפיגול,⁽²²⁾ ואין מחשבה אחרת אפילו באותה עבודה מוציאה מידי פיגול.

ומקשינו: בשלמא לאילפא, היות ומדרישא של המשנה עוסקת בשתי עבודות שהרי כתבה המשנה מפורש "כיצד לא קרב המתיר כמצוותו שחט חוץ למקומו קבל וכו' חוץ לזמנו", סיפא נמי שנאמר בה "לאכול כזית בחוץ כזית למחר" ועל זה חולק רבי יהודה, מסתבר שעוסקת בשתי עבודות, ואם כן, לא מצינו שחולק רבי יהודה אלא בשתי עבודות.

17. בשעת מחשבה. ויעויין לעיל כח ב הערה 12 בשם המשנה למלך שהסתפק בדבר זה אם חל פסול קודם זריקה.

20. הקשה השפת אמת, מאחר ועוסקת הסיפא בשתי עבודות נמצא כי מה שכתוב שמחשבות בשתי חצאי זיתים מצטרפות עוסק גם כן כשכל אחת מהן היתה בעבודה אחרת, והסברא אינה נותנת כן שיצטרפו שתי עבודות לפסול אחד שהרי בכל עבודה לא היה מחשבה על כזית ומה יפסלנה? ודוחק לומר שדין זה עוסק באופן ששתי המחשבות היו בעבודה אחת, ורק הרישא של הסיפא עוסקת בשתי עבודות, שהרי לקמן מקשה הגמרא על רבי יוחנן הסובר שאף בעבודה אחת חולקים רבי יהודה ורבנן כיצד הרישא עוסקת בשתי עבודות והסיפא בעבודה אחת, ואם נאמר שהסיפא של הסיפא עוסקת בעבודה אחת הרי שאף לאילפא יקשה כיצד הרישא של הסיפא בשתי עבודות והסיפא בעבודה אחת.

21. כתב הקרן אורה שאמנם גם בשתי עבודות לא חלה מחשבת הפיגול אלא לאחר הזריקה שאז הוא מרצה לפיגולו, ואם כן נמצא שחלו שתיהן כאחד בשעת זריקה, אבל מכל מקום בשעת זריקה נתברר למפרע שמחשבת הזמן קדמה למחשבת המקום, ומה שאין כן כאשר שתי המחשבות היו באותה עבודה ששתיהן חלות כאחד ואין משמעות להקדמת מחשבה אחת להבירתה.

22. כתב החזון איש, יתכן שגם רבנן סוברים "תפוס לשון ראשון", אולם סוברים כי מחשבת המקום מוציאה ממחשבת הזמן ולכן אין זה פיגול, ויתכן שסוברים חכמים שאין אומרים "תפוס לשון ראשון" וחלות שתי המחשבות יחד, ולביאור זה כתב, שאם יאמר מפורש שתחול מחשבת הזמן ולאחריה תחול מחשבת המקום הרי שאף רבנן יורו שלא חלה מחשבה שניה כיון שכבר חלה מחשבה ראשונה ואי אפשר לשניה לחלו עוד.

כחצי זית, ושניהם במחשבת חוץ לזמנו או חוץ למקומו, הרי הקרבן כשר. שאין מחשבת אכילה ומחשבת הקטרה מצטרפין לפסול את הקרבן, שהרי אין כאן שיעור של כזית לא בהקטרה ולא באכילה.⁽¹⁷⁾

גמרא

אמר אילפא: מחלוקת תנא קמא ורבי יהודה במשנה אינה אלא באם היו שתי המחשבות בשתי עבודות, כגון שחיטת בשעת שחיטה חוץ לזמנו ובשעת הולכה חוץ למקומו⁽¹⁸⁾ שבוה סובר רבי יהודה שאחר שהוקבע בפיגול על ידי מחשבת חוץ לזמנו בעבודה אחת שוב אין מחשבת פסול בעבודה שאחריה מוציאה מידי פיגול⁽¹⁹⁾. [ומה שנאמר במשנה כזית בחוץ כזית למחר שעל זה חולק רבי יהודה, מדובר בשתי עבודות כמו ברישא שמדובר בשתי עבודות⁽²⁰⁾].

17. הקשה הטהרת הקדש, הרי בכל התורה כולה הדין הוא שחצי שיעור אסור מן התורה, ואם כן מדוע לגבי פיגול לא נאמר כן שיאסר על ידי מחשבת חצי כזית? ותירץ שדין זה הוא דווקא לגבי דבר שאיסורו קיים בו בגופו שבוה אף אם הוא בחצי שיעור קיים בו האיסור, אבל כאן שאין האיסור קיים אלא שבא לחלו הרי שאין לו לחלו על ידי חצי שיעור.

18. כן פירש רש"י, ולעיל הובאו דברי רש"י שכתב כי הטעם שחזרה המשנה פעם נוספת על דין זה הוא בכדי להשמיענו את הדין של צירוף מחשבות בחצי זית שהובא בהמשך בראי זו. וכתבו התוס' שדבר זה הוא דחוק, ולכן פירשו ששתי עבודות הכוונה שני חלקים המתירים באותה עבודה וכגון בשחיטה שחשב בעת שחיטת סימן ראשון על מנת לאכול חוץ לזמנו ובעת שחיטת סימן שני חיטב האכול חוץ למקומו, וסובר אילפא, "ישנה לשחיטה מתחילה ועד סוף" והיינו שלחיתוך כל סימן בבהמה יש שם שחיטה ולכן חלה מחשבתו אף בסימן אחד, כי אם נאמר "אינה לשחיטה אלא לבסוף" ורק בסיומה חל שם שחיטה, הרי שבין אם חשב את שתי המחשבות בסימן אחד ובין אם חשבן בשתי סימנים אין הן חלות אלא לבסוף ואז נמצא שחלו בבת אחת ואין משמעות לזה שהקדים את מחשבת הזמן למחשבת המקום. עוד סובר אילפא, "מפגלים בחצי מתיר" והיינו שגם בסימן אחד שהוא מצד עצמו אינו "מתיר" של הקרבן – שהרי אין הקרבן נותר אלא בשחיטת שני הסימנים – ניתן לפגל. אבל, אם יחשוב את שתי המחשבות באותו סימן, אף רבי יהודה יורה שחלו שתיהן, כי אין הן חלות אלא בסוף שחיטת הסימן ואז חלו בבת אחת.

19. כתב הטהרת הקדש, שהטעם של רבנן החולקים הוא, כי מכיון שאין נקבע חיוב פיגול עד אחרי זריקה, הרי שאין בו אפילו רישם של פסול עד לשעה זו, ולא נחשב נקבע בפיגול